

Petesné Horváth Anna

A sokoldaluan felhasználható csonthéjas gyümölcsűek
környezeti igényei, termesztéstechnológiájuk,
betakarításuk és átmeneti tárolásuk

A követelménymodul megnevezése:

Gyümölcsstermesztés

A követelménymodul száma: 2228-06 A tartalomazonosító száma és célcsoportja: SzT-004-30

A SOKOLDALÚAN FELHASZNÁLHATÓ CSONTHÉJAS GYÜMÖLCSŰEK KÖRNYEZETI IGÉNYEI, TERMESZTÉSTECHNOLÓGIÁJUK, BETAKARÍTÁSUK ÉS ÁTMENETI TÁROLÁSUK

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Ön, egy csonthéjas gyümölcsök termeszto gazdaság tulajdonosa. Ádáz küzdelmet folytat évente a monília betegség ellen. Ez a vegyszeres és mechanikai védekezést jelenti. A költségek magasra emelkedtek. A meggy felvásárlási ára mélypontra került, de gyakran sem friss fogyasztásra, sem feldolgozásra nem tudja eladni a megtermelt gyümölcsöt. Az őszibarackot és a kajszit a monília betegség mellett a szélsőséges időjárás is károsítja. Milyen lépéseket tervez a gyümölcsös megmentése érdekében?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

AZ ŐSZIBARACK TERMESZTÉSE

Jelentősége: termesztése a világ melegebb égövi részein elterjedt. Kínában már 2000 éve termesztik, innen terjedt el a világ többi részére is. Ma Amerikában, Olaszországban, és Franciaországban termesztik a legtöbb őszibarackot. Az őszibaracknak sok fajtája van. Hazánkban júniustól, október végéig tart a fogyasztási ideje. Az egy főre jutó fogyasztás 8–9kg/fő/év.

Beltartalmi értékei: vitaminokat, ásványi sókat, cukrokat és finom szerves savakat, rost anyagot tartalmaz. Éréskor a jellegzetes őszibarack íz, illat, zamat fejlődik ki, kedvező sav-cukor arány mellett.

1. Az őszibarack környezeti igényei

Az őszibarack mediterrán jellegű faj. Hőigényes, fényigényes. Eredményesen termesztetni ezért csak az igényeinek megfelelő termeszto körzetben lehet. Kedveli a közép-kötött vagy laza talajokat, déli lejtésű melegebb dombvidéket. A köves meszes hegyi talajokon is megél, de gyengébb lesz a hajtásnövekedése.

Az őszibarack hőigénye: 10–11°C évi középhőmérséklet, a júniusi középhőmérséklet 18°C. Téli fagyűrése fajtacsoportonként változik. A fehérhúsú fajták rügyei –18°C-on károsodnak, a sárgahúsú fajták és a nektarinok –15°C-on szenvednek fagykárt. A vesszők –20°C alatti hőmérsékleten károsodnak.

Fényigényes, 2000 napsütéses órát igényelnek évente.

Csapadékiigénye évi 600–700mm. Aszályos években meghálálja az öntözést.

Az őszibarack termőterületei: a legrégebbi a budai körzet. Itt ritkábbak a fagykarak, a fák hosszabb életűek. Innen terjedt a balatoni dombvidékre, a Mecsek és Szekszárd körzetébe. Jelentős tért hódított az Alföldön, Szeged–Szatymaz körzetében. A Mátra–Bükk alján is jelentős telepítések vannak.

Az őszibarack fajtái

Az őszibarack fajták csoportosításának szempontjai:

- a terméshús színe alapján lehetnek fehér és sárga húsú fajták.

A terméshéj szőrözöttsége alapján lehetnek:

- molyhos és kopasz terméshéjú fajták.

A hús maghoz kötöttsége alapján lehetnek:

- maghoz kötött (duránci), és magvaváló fajták.

A fajták kiválasztásakor az érési időt figyelembe kell venni.

Alanyválasztás: vadőszibarack az Alföldön használatos, déli lejtőkre meleg domboldalakra alkalmazzuk a keserű mandula alanyt, nagy mésztartalmú talajokra a mandulabarack fajhibridek alkalmasak.

2. Kiemelt jelentőségű sárgahúsú molyhos fajták

Springcrest: érése 24 nappal előzi a 'Redhaven' fajtáét. Gyümölcse kicsi–közepes méretű, átlagos tömege 100 g. Enyhén lapított gömb alakú, bibepontja bemélyedt. Felülete gyengén molyhos, sárga alapszínét sötétpiros, márványozott vagy csíkozott fedőszín takarja. Húsa sárga, a csúcsánál pirosan erezett. Közepes termőképességű. Fája a baktériumos rákosodásra és az ágelhalásra nagyon fogékony. Telepítése a kevésbé fagyveszélyes területekre javasolt.

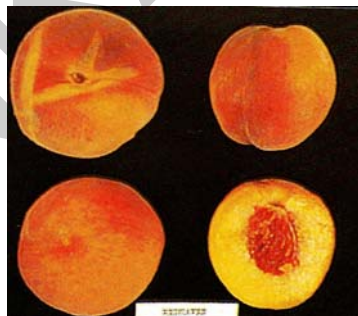

1. ábra Springcrest¹

Early Redhaven a 'Redhaven' előtt 12–14 nappal érik. Gyümölcse közepes méretű. Alakja kissé megnyúlt. Az érés utolsó napjaiban a gyümölcs gyorsan gyarapszik és gömbölyödik. Felülete közepesen molyhos. Narancssárga alapszínen csíkozott, bemosott piros fedőszín alakul ki. Húsa sárga, közepesen kemény, ami közepes– jó szállíthatóságát biztosítja. Kevésbé savas, inkább édes, jóízű fajta. Magja közepes méretű, kissé megnyúlt, a hústól félig válik el.

Dixired: a 'Redhaven' előtt 14 nappal érik. Gyakran hasadt magvú a gyümölcs. Gyümölcse közepes méretű, gömb alakú, intenzív piros színe csíkozott narancssárga alapon. Húsa kemény, sárga, lédús, duránci. A termőképessége jó, gyakran kell gyümölcsritkítást végezni.

Redhaven: július végén, augusztus elején érik. Gyümölcse nagy vagy igen nagy, oldalról kissé lapított. Húsa közepesen molyhos, sárga, sötétvörös fedőszínnel. Jól szállítható, nagy termőképességű, magvaváló.

2. ábra Redhaven²

Suncrest: augusztus közepén érik. Nagy vagy igen nagy, sárga, bordópiros fedőszínnel. Jól szállítható, fája erős növekedésű, rendszeresen és bőven terem. Ágrákosodásra érzékeny.

¹ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

² Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

3. ábra. Suncrest³

3. Fehér húsú fajták

Champion: a Redhaven után 22 nappal érik, augusztus harmadik dekádjában. Gyümölcse nagy, szabályos gömb alakú, bibepontja kiemelkedik. Héja durván molyhos, világoszöld vagy éretten sárgásfehér alapszínű, amelyet kis felületen bemosott, kárminpiros fedőszín borít. Húsa fehér, lédús, magvaváló, kiváló ízű. Fája nagyon erős növekedésű, felfelé álló koronát nevel. Későn termőre forduló, de az országban mindenütt biztonságosan termeszthető, rendszeresen és bőven termő fajta. Nagyon finom ízű gyümölcse friss fogyasztásra és gyümölcslegyártásra is kiválóan alkalmas.

4. ábra. Champion⁴

Michelini: érése szeptember közepétől kezdődik. Gyümölcse közép nagy vagy nagy. Alakja gömbölyű, részaránytalan, csúcsa kissé bemélyedt. Fehér alapszínű, csíkozott piros fedőszínű. Húsa fehér, a mag körül piros, közepes szilárdságú, magvaváló, jó ízű. A manipulálást közepesen tűri. Kissé érzékeny a téli lehülésekre, termőképessége közepes. Késői érése miatt értékes fajta.

³ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

⁴ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

5. ábra. *Michelini*⁵

Nektár H: a 'Redhaven' után pár nappal érik. Gyümölcse nagy, kissé lapított, gömb alakú. Sötét rózsaszín fedőszín alakul ki. Húsa fehér, magvaváló, kiváló, harmonikus ízű. Jól szállítható. Fája erős növekedésű. Termőképessége igen jó, fagyűrő- és kiváló alkalmazkodóképességgel rendelkezik. Nagy termőképességű és tetszetős, gyümölcse értékes fajtává teszi.

6. ábra. *Nektár H*⁶

Springtime: június második felében érik, zöldes-fehér színű kárminpiros fedőszínnel. Kis vagy közepes méretű, korai, jó ízű piacos barack.

7. ábra. *Springtime*⁷

⁵ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

⁶ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

⁷ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

4. Nektarinok

Andosa: augusztus első felében érik. Gyümölcse nagy, gömb alakú, csúcsa bemélyedt vagy elgömbölyödött. Héja sárga alapszínű, a felülete sötétpiros, csíkozott. Húsa sárga, a mag körül és néha a héj alatt vörösen erezett, kemény húsú, magvaváló, jó ízű.

8. ábra. *Andosa*⁸

Fantasia: augusztus második felében érik. Gyümölcse közepes méretű, kerek, néha kissé megnyúlt. Héja sárga, amelyet élénkpiros, bemosott fedőszín takar. Húsa narancssárga, a mag körül pirosan erezett, szilárd állományú, magvaváló, kiváló ízű. Jó termőképességű, de a téli lehűlésekre érzékeny.

9. ábra. *Fantasia*⁹

Flavortop: augusztus közepétől érik. Gyümölcse közép nagy vagy nagy, gömbölyű, csúcsa besüllyedt. Fénylő kárminpiros fedőszínű. Húsa sárga, a mag körül kissé pirosas, kemény, magvaváló, kiváló ízű. Az áruvá készítést és a szállítást jól tűri.

⁸ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

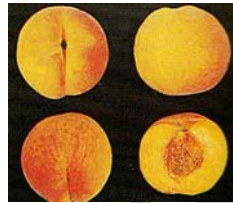
⁹ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

10. ábra. Flavortop¹⁰

5. Ipari fajták

Babygold 5, Babygold 6, Babygold 7: augusztus közepétől augusztus végéig a számozásuk sorrendjében érnek a fajták. Sárgahúsú, sárga héjú, piros fedőszínű, nagygyümölcsű fajták. Hideget jól tűrő, közepes termőképességű, duránci fajták.

11. ábra. Babygold 5¹¹

AZ ŐSZIBARACK TELEPÍTÉSI ÉS MŰVELÉSI RENDSZEREI

Az őszibarack természetes korona alakulása a bokorfákhoz áll közel. A mesterségesen kialakított koronaformáknak is alacsony törzsűnek kell lenni, még akkor is, ha a művelést nehezíti. A legelterjedtebb a katlan korona, tölcser korona, de Y és karcsú orsó koronaformával is találkozunk. A sor- és tőtávolságot befolyásolja a fajta, a termőhely és a koronaforma. A leggyakrabban alkalmazott sor- és tőtávolság: 6x4m, 6x3m, 5x4m, 5x3m. Az optimális törzsmagasság 60–80cm.

6. Az őszibarack alakító metszése

Katlan alakú korona kialakítása.

Először Buda – Budaörs környékén alkalmazták.

A katlan korona fő jellemzője:4-6 vázágot hagyunk, és a sudarat kimetsszük.

1 éves oltványt telepítünk. A törzsmagasságot 60–80 cm magasra hagyjuk.

¹⁰ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

¹¹ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

A faiskolák erős kikatlanozott oltványt árusítanak. A sudáron másodrendű vesszők vannak, ezek felhasználhatók a vázágak kialakításához. Ha kevés a vázág, erős metszés után elágaztatjuk. Nyáron hajtásválogatást végzünk.

Első év: Minden vázágat metsszünk, erősségének megfelelően. Nyáron az alkalmatlan hajtásokat eltávolítjuk.

Második év: Minden vesszőt visszametsszünk. A 10 - 15 cm-es oldalvesszőket nem metsszük.

Harmadik év: A vázágakat elágaztatjuk, minden vázágat Y - alakban kiterítünk.

Negyedik év: Vázág továbbnevelése. Térkitöltő ágak képzése. A további években is ügyelni kell arra, hogy föl ne kopaszodjanak a vázágak.

12. ábra. Katlankorona¹²

Karcsúorsó koronaforma: kialakítása

Az almatermesztésben leírtak szerint történik.

Tölcsér korona kialakítása

A lényege az, hogy 3 -4 vázágat nevelünk és a sudarat még az első évben eltávolítjuk. A faiskolában általában koronás oltványt vásárolunk. Az alkalmazott törzsmagasság 60-80cm. Az első évben az oldalvesszőket felére vagy harmadára vágjuk vissza, erősségüktől függően, hogy erős hajtásnövekedést kapjunk. Ezt az erős metszést a negyedik év végéig folytatjuk. A vázágak a vízszinteshez viszonyítva 60 - 70 fokos szögben álljanak. Ha túl meredeken fejlődnek a hajtások, még első évben segíthetünk rajtuk, a kívánt szögbe hajlítjuk a hajtásokat és kötöző zsineggel a törzshöz kötjük őket.

¹² Forrás: Gyúró Ferenc: Művelési rendszerek és metszémódok a modern gyümölcsstermesztésben, Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1980

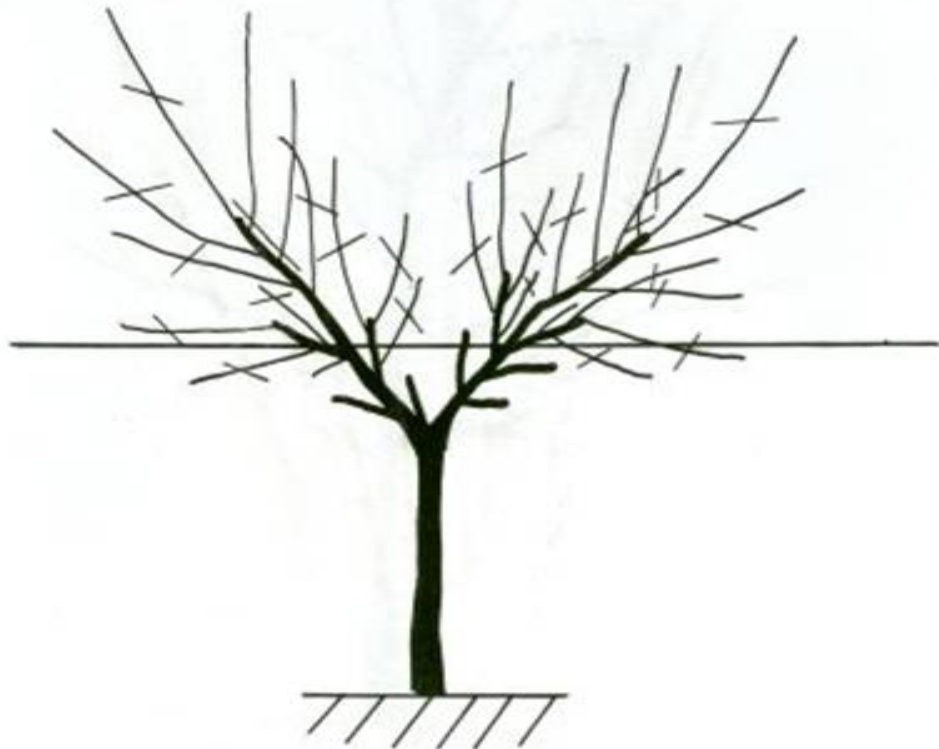

13. ábra. Tölcsér korona¹³

Y – korona alakító metszése

Őszibarack és kajszi fáknál alkalmazzuk. Egy síkban neveljük. Gyorsan kialakítható, síkfalmetszőgép használatát lehetővé teszi. Több oldal- és alsóelágazást hagyunk.

¹³ Forrás: Gyúró Ferenc: Művelési rendszerek és metszsmódok a modern gyümölcsstermesztésben, Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1980

14. ábra. Y korona¹⁴

Termő őszibarackfák metszése

Célja: a hajtásnövekedésének és termésmennyiségének egyensúlyban tartása, valamint a felkopaszodás meggátlása.

A metszés ideje

A metszést pirosbimbós állapotban, vagy virágzás után végezzük. A virágzás utáni metszést azért javaslom, mert Magyarországon gyakori a fagykár. Virágzás után, ha volt fagy, a megmaradt terméseket metszéskor meghagyjuk. A metszést azért időzítjük a vegetáció kezdetére, hogy elkerüljük az ágelhalást okozó kórokozók elterjedését a fában. Az ágelhalást egy gomba és egy baktériumos betegség együttesen okozzák.

A kórokozó az őszi lehűléstől kezdődően a tavaszi felmelegedésekig fertőz, a sebzésen, amit a metszéssel okoztunk, vagy a levélalapon jut a fába és ott teljes, vagy részleges ágelhalást okoz. Március végétől júniusig nem fogékonyak a növények a betegségre.

A termőkori metszés szabályai

Az őszibarackfát katlankoronára neveljük. Ügyelünk arra, hogy a katlan közepe üres legyen.

¹⁴ Forrás: a szerző saját rajza

Így elegendő fényt kap a korona belseje és szellős is lesz.

A metszést a korona közepén kezdjük és kifelé haladunk. Ha fordítva, kívülről befelé haladunk, kifelé jövet sok termővesszőt letörhetünk. A vágások két oldalán fejlődött ceruzavastagságú vesszőkből hagyjuk meg a termővesszőket és az ugart. A vágás gerincén felfelé és a föld felé fejlődött vesszőket többször eltávolítjuk a letermett vesszőkkel együtt. A rövid termőnyársakat meghagyjuk a vágásokon, hogy ne kopaszodjanak fel a fák. A vágások folyamatos növekedését biztosító oldalvezér vesszőt minden évben visszametszük.

Az őszibarack metszési módjai

Váltómetszés: köves domboldalakra telepített őszibarackosban alkalmazzuk, ahol gyenge a hajtásnövekedés. A vágáson fejlődött ceruzavastagságú vesszőkből jobbról és balról is hagyunk néhányat, 4 – 5 rügyre visszametszve, és minden termővesszőhöz hagyunk egy-két ugart. Az erősen visszametszett ugaron fejlődött hajtásból lesz a következő évi termővessző.

Szálvesszős metszés: főleg az alföldi barackosokban alkalmazzuk, ahol erős a hajtásnövekedés. A vágásokon kétoldalt fejlődött ceruzavastagságú vesszőket egymástól arasznyira meghagyjuk, a többi vesszőt a letermett részekkel együtt eltávolítjuk. A vessző lehajlik a termés súlya alatt, az alapi rügyből fejlődő erős vessző lesz a következő évi termő.

Félszálvesszős metszés:

A minőségi termés elérése érdekében, úgy metszünk, mint a szálvesszős metszéskor, de a szálvesszőt visszametszük 6 – 8 rügyre.

Sok vidéken a szálvesszők visszametszését júniusban végezik el, amikor látszik, hogy a vesszők berakodtak terméssel. Így oldjuk meg a termés ritkítását.

A metszés utáni teendők:

- *Sebkezelés:* kacorkéssel a nagyobb sebeket megtisztítjuk, majd sebkezelő anyagokkal bekenjük pl.: Fabalzam, Fagél, Faplaszt, sebviasz. A vulneron az, amely a vízajtások növekedését gátolja, főleg idősebb fák.
- *Törzskezelés:* mechanikai módon védekezünk a kártevők ellen, a törzstisztítás eszköze a kéregkaparó, drótkefe.
- *Lemosó permetezés:* bordóilével az őszibarack, a kajszi ágelhalásos betegsége és a tafrinás levélfodrosodás ellen.
- *Nyessedék eltávolítása:*
 - kézi: összeszedés, kötözés és kékbe kihordás,
 - gépi: nagyobb területen zúzás vagy kitolás. A beteg részeket elégetjük.

7. Az őszibarack zöldmunkái

A zöldmunkák a következők:

- hajtásválogatás,
- hajtásritkítás,
- zöldmetszés

Az őszibarack hajtásválogatása

Az őszibarack hajtásválogatása nem sokkal a rügyfakadás után következik, a nem termő őszibarack zöldmunkája. A kisebb tápanyagveszteség és a kis sebfelület – képzés érdekében már 3–5 cm-s hajtásméretnél elkezdhethetjük. A koronába nem illő, fölösleges hajtásokat kitorjűk. Hajtásválogatást, tehát csak a koronaalakítás éveiben végezzűk. Kézzel törjűk ki a hajtásokat, a sebfelülethez nem nyűlűnk, betegségeket nem terjesztűnk.

Az őszibarack zöldmetszése

A termőfák esetében zöldmetszést végzűnk. A betakarítást követően végezzűk, még a nyár folyamán. Eszköze a metszőolló. Betakarítás után végezzűk a zöldmetszést. A sűrűsítű vesszőket, felesleges terműhajtásokat távolítűk el, a vízhajtásokkal és a befelé nűvű hajtásokkal egyűtt.

A zöldmetszést követű munkák

Ha 2–3 éves fás részeket távolítűnk el, ugyanűgy végezzűk a sebek kezelését, mint már korábban tanultuk. A friss, fűrészelt sebeket kacorkéssel lesimítűk, majd sebkezelű anyaggal bekenjűk. A zöldmetszést is a nyesedék eltávolítása, majd nűvényvèdelmi munka követi.

8. Termésszabályozás

A gyűmölcs nagyságát több tényezű alakítja. Metszéssel, tápanyagellátással, öntözéssel biztosítűk a gyűmölcs nagyságát. Egyes években ez nem elegendű, ezért kézi gyűmölcsritkításra kerül sor. Egy erűs terművesszűn 4–5, közepesen 2–3, gyengén pedig 1–2 gyűmölcsöt hagyjűnk. A gyűmölcsritkítást a természetes gyűmölchullás befejezűdése után kezdhethetűk el, és mindig a legrövidebb tenyészidejű fajtával kezdűk, majd a hosszabb tenyészidejű fajták kerülnek sorra.

A csonthéjas gyűmölcsösök àpolása

Talajművelés: célja a gyomosodás megakadályozása. A talajmunkák, a tápanyagellátás és az öntözés az almatermésűeknél leírtakkal megegyezik.

AZ ŐSZIBARACK NŐVÉNYVÉDELME

A nűvényvèdelem feladata és módjai az almatermésűeknél leírtakkal megegyezik.

9. Az őszibarack kórokozói

Őszibarackhimlő: Jellemző tünet a gyűrű alakú klorózis, ami inkább a levélen látszik. A termés húsán ritkán, gyümölcshéjon, de súlyos fertőzés esetén, a magon is láthatók a foltok. Védekezés: a beteg növény megsemmisítése, valamint egészséges szaporító anyag felhasználása.

Tafrínás levélfodrosodás: – a levelet, hajtást és a termést is károsítja. A levéllemez, vagy egy része nagyobbodik, ráncos, fodros, törékeny, megvastagodik, durván csavarodik, pirosasra színeződik, később lehull. A nyélen dudorok és vastagodások jelennek meg. Csak hűvös, csapadékos tavaszokon fertőz. Védekezés: rügypattanás előtt: rezes lemosás. Vegetációban a levélfodrosodásra ellen alkalmas gombaölő szerekkel védekezünk.

Az őszibarack monília betegség: az őszibarack termését, hajtását károsítja. A héj alatt a gyümölcs húsa barnul. A rothadás gyorsan terjed, és ezzel egy időben a rothadt foltokon, szürkés penészgyp jelenik meg. Hűvös, csapadékos időjárás kedvez a fertőzésnek. Védekezés: rezes lemosó permetezés. Vegetációban monília elleni szerekkel védekezünk. Mechanikai védekezés: metszéskor a fertőzött részeket eltávolítjuk.

Levéllukasztó betegség: a levélen vörös szegélyű, sárga közepű, kerek foltok jelennek meg. A foltok közepe egy idő után kiszárad és kiesik. A rügyek is elpusztulhatnak. A termésen kisméretű, kerek, piros szegélyű foltok jelennek meg. A kórokozó a fertőzött leveleken, vesszőkön és rügyeken telet át, több évig is fertőzőképes maradhat. Védekezni ellene ősszel a fertőzött növényi részek megsemmisítésével (lomb, vesszők), illetve rügypattanás előtti rezes lemosó permetezéssel (réztartalmú szerrel) lehet. Rügypattanás után gombaölő szeres permetezést alkalmazunk.

Őszibarack lisztharmat: a levél színén szabálytalan sárgászöld folt, a fonákon nemezes fehér bevonat képződik. A levél hullámos, csavart, elszárad, főleg a hajtásvégen jellemző. A termésen kerek, szürkésfehér, világosbarna foltok láthatók, amely elparásodik, megkeményedik és a felülete egyenetlen. Védekezés kén tartalmú szerekkel. Metszéskor a fertőzött részeket eltávolítjuk.

Az őszibarack ágrákosodása: a vesszők és ágak pusztulását okozza. Gyengülési parazita, sérüléseken (metszés helye is) keresztül fertőz. A sebhelyen megtelepedő kórokozó a kéreg alatti háncs és fa részt pusztítja el. Védekezés: a metszés időpontjának helyes megválasztása, zöldmetszés alkalmazása. Őszi és tavaszi rezes lemosó permetezés.

15. ábra. Ágrákosodás¹⁵

Barackmoly: az őszi- és kajszibarack károsítója, két-három nemzedéke van. Az áttelelő fiatal hernyók és az első nemzedékű hernyók fiatal hajtások belsejében rágnak, ezért ezek hervadnak. Későbbi nemzedékei, a gyümölcs kocsány tájékán rágnak, gyümölcshullást is okoznak. A hernyó sötét, húspiros, feje, nyakpajzsa barnás fekete, kifejlődve 10 mm. A lepke sötétszürke. Védekezés: rügyfakadáskor, majd később is ismételt rovarölő szeres permetezés.

Keleti gyümölcsmoly: az első nemzedék hernyói a fiatal hajtások csúcsába hatolnak be, és az így megrágott hajtások elhervadnak, mézgásodnak. A további nemzedékek lárvái már elsősorban a gyümölcsöt támadják meg. A hernyók részben a gyümölcs felszínét illetve belül a mag körüli részt rágnak meg. A károsodott gyümölcs ugyancsak mézgásodhat. Védekezés: előrejelzés alapján, rovarölő szerekkel.

¹⁵ Forrás: www.tree-species.blogspot.com

16. ábra. Keleti gyümölcsmoly¹⁶

Fekete őszibarack levéltetű: torzulnak a hajtásvégek a zsúfoltan tömegesen rajta lévő tetvek szívásától. Nem vándorló faj. Szárnyas egyedei nyár folyamán a faj tovaterjedését biztosítják. Védekezés: lemosó permetezéssel, vegetációban levéltetű őrő szerekkel.

Zöld őszibarack–levéltetű: A növény nedvét szívja, ezen kívül a veszélyes növényi vírusokat is terjesztik. Kedvező időjárás esetén nagy tömegben lép fel, tömeges szívása nyomán besodródik a levél. Védekezés: lemosó permetezéssel, vegetációban levéltetű őrő szerekkel.

BETAKARÍTÁS, ÁRUVÁ KÉSZÍTÉS

Felkészülés a betakarításra, a termésbecslés és a szedés szervezése megegyezik az almánál leírtakkal.

Az őszibarack érésének jellemzői

Az őszibarack kissé utóérő gyümölcs, és még a fán belül sem egyszerre érik. A betakarítást érési sorrendben végezzük. A szedési időt a felhasználás módja határozza meg. E szerint három érettségi fokot különböztetünk meg:

- Befőtt érettség, vagy konzervipari érettség
- Exportérettség
- Belföldi fogyasztási érettség, és ehhez tartozik még a feldolgozásra dzsem- és lé érettség.

Az őszibarack fán belül is folyamatosan érik, ezért több menetben szedjük:

¹⁶ Forrás: www.biokontroll.hu

- előszedés (a fán lévő termés $\frac{1}{4}$ része)
- főszedés (az összes termés $\frac{1}{2}$)
- utószedés (a maradék $\frac{1}{4}$ rész)

A szedés szervezése

Először termésbecsléssel megállapítjuk a betakarítandó mennyiséget. Ennek függvényében megállapítjuk a munka erőszükségletet, a göngyöleg mennyiségét, hogy a szedés, osztályozás, szállítás folyamatos legyen. Szedés után néhány órával a vevőhöz kell jutni az őszibaracknak.

A szedés módjai

Az őszibarackot hagyományosan kézzel szedjük 5-ös rekeszekbe, melyet a derekunkhoz fogunk a bal kezünkkel. Jobb kézzel szedjük a barackot, csavaró mozdulattal választjuk le a kocsányt. (bal kezesek fordítva). Ha megtelt a rekesz, fogjuk a következő üres rekeszt és abba rakjuk tovább az őszibarackot. Semmiféle más szedőedényt nem alkalmazunk, hogy ne törődjön meg a gyümölcs.

Gépi betakarítás: a gumibarackokat, amelyeket gépi betakarításra és konzervipari feldolgozásra nemesítettek, rázhatjuk le rázógéppel. Ezek kemény húsú őszibarackok.

Osztályozás

A leszedett gyümölcsöt beszállítjuk az osztályozó helyre. Az osztályozás kézzel vagy géppel történik. A gyümölcs legnagyobb átmérőjét mérjük, és ABC betűivel jelöljük.

A AAA-s barack 80 mm átmérőjű feletti, a AA-as barack 75-80 mm, A-s barack 70-75 mm, a B-s barack 65-70 mm átmérőjű. Ha a barack átmérője 5 mm-rel csökken, a következő betűt kapja. Az F jelű a legkisebb, kereskedelmi forgalomba kerülő barack. 5-ös rekeszekbe szállítjuk értékesítésre.

Sorolás, csomagolás, áruvá készítés

Figyelembe vesszük, betartjuk a vevő kívánságát. Az osztályozott őszibarackot azonnal 5-ös tiszta fa, vagy műanyag rekeszbe tesszük, melybe Nespack csomagolót, vagy selyempapírt teszünk. Az őszibarackot úgy soroljuk, hogy minden gyümölcsöt kocsánnyal lefelé fordítunk és szorosan rakjuk egymás mellé úgy, hogy a rekeszbe ne lötyöghessen, ne sérüljön meg. A varratok is egy irányba álljanak. Átmeneti tárolása: 10-12 °C-on 2-4 napig tárolhatjuk.

17. ábra. Besorolt őszibarack¹⁷

A KAJSZI TERMESZTÉSE

Igen zamatos ízű gyümölcsünk. Irodalmi nevei igen változatosak: kajszi, kajszibarack, sárgabarack, tengeribarack, majombarack. Valamennyi, a kajszibarack valamelyik változatát vagy ősét jelzi. A legcélszerűbb a kajszibarack elnevezést használni, mert ez utal az őszibarackhoz való hasonlatosságra, de meg is különbözteti attól.

Háromszáz éves múltra tekint nálunk a termesztése. Vegyes gyümölcsösökben termesztették.

Melegigényes, a korai virágzás miatt fagyérzékeny gyümölcs. 10 évből 3–4 évben tudunk kellő mennyiségű kajszit betakarítani. A múlt században jelentős területen üzemi ültetvényeket létesítettek állami támogatással. Termőtájai: a Duna–Tisza közén kiterjedt ültetvényeket találunk, amelyeket akkor az elsivatagosodással fenyegetett Alföld befásítására tettek. A Duna–Tisza közén Kecskemét lett a baracktermelés központja. Nagy hagyománya van a kajszi termesztésének Gönc környékén és a Hernád mentén.

Beltartalmi értékei: magas karotin-, cukor- és savtartalom mellett vitaminokat, ásványi sókat, növényi rostot tartalmaz. Friss fogyasztási ideje rövid. Nagy a jelentősége az exportnak és az ipari feldolgozásnak.

Környezeti igényei: melegigényes gyümölcs, a sok napfényt kedveli. A téli fagyokat jól tűri, de korai virágzása miatt a virágok gyakran fagykárt szenvednek. Közepes vízigényű, de öntözéssel jobb eredmények érhetők el. Komoly gondot okoz a kajszi gutaütése, amelyért az ágrákosodást okozó baktérium okolható.

¹⁷ Forrás: www.cotcot.hu

A kajszi telepítési munkáit az almatermésűeknél leírtakkal azonos módon végezzük.

Alany és fajtahasználat

A kajszi alanyai: alkalmazzák a vadbarackok közül kisselektált apró gyümölcsű vadkajszit. A rászemzett nemest gyakrabban éri gutaütés. Kötöttebb talajon inkább a myrabolánt használják a faiskolák, kevésbé éri gutaütés az oltványokat.

10. Kiemelt jelentőségű fajták

Bergeron: a Magyar kajszi után 10 nappal érik. Középnagy kúpos gömb alakú. Öntermékeny, késői virágzású, ezért kevésbé fagyérzékeny. Jó termőképességű, túltermésre hajlamos.

18. ábra. Bergeron¹⁸

Ceglédi Piroska: magyar fajta, a Magyar kajszi előtt érik. Myrabolán alanyon érdemes telepíteni. Kisméretű fát nevel, nagy termőképességű, korán fordul termőre. Betegségekkel szemben toleráns fajta.

19. ábra. Ceglédi piroska¹⁹

Magyar kajszi: Magyarországról terjedt el egész Európába. Kiváló beltartalommal rendelkezik. Termése közepnagy, finoman molyhos. A gyümölcs nem érik egyöntetűen. Nagy termőképességű, korán fordul termőre, alternanciára hajlamos. Korán virágzik, ezért a korai fagyok károsítják.

¹⁸ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

¹⁹ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

20. ábra. Gönci magyar kajszi²⁰

Pannónia: magyar fajta, nagy gyümölcsű, a Magyar kajszi után néhány nappal érik. Narancssárga színű, enyhe pírrel. Nagy termőképességű, túlkötődésre hajlamos. Gyümölcsritkítást igényel. Télállósága kiváló, késői virágzása miatt a késő tavaszi fagyok kevesebb kárt tesznek benne.

21. ábra. Pannónia²¹

Művelési rendszere

²⁰ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

²¹ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

Széles sorokba telepítjük. Sor- és tőtávolsága: 7x5m, 6x5m, 6x4m.

Koronaformái: váza korona és sudaras korona, gépi betakarítás esetén Y koronát is kinevelhetünk. Sudaras korona nevelésekor a sudár kihajlik, elveszíti központi tengely szerepét.

A kajszi koronaalakító metszése

Sudaras korona: természetes növekedéssel részaránytalan koronát nevel.

Alakításkor a sudarat az első évben 20-30 cm-re, az oldalvevéreket 4-5 rügyre metsszük vissza.

Hajtásválogatáskor csak azt a hajtást hagyjuk meg, ami az alakításhoz szükséges. Ikervesszőt ne hagyjunk, mert széthasad a fa és mézgásodik. Alvórügyekből hajlamos hosszú vesszőt nevelni, amelyek a vezérek szerepét átveszik, ezt hajtásválogatáskor kitörjük. Két ágemeletet alakítunk ki.

Váza korona: gépi betakarításhoz vázakeronát nevelünk.

3 vázágat hagyunk, és a sudarat kimetsszük a harmadik, negyedik évben. 80 cm-es törzset hagyunk. Az első évben az oldalvesszőket felére vagy harmadára vágjuk vissza, erősségüktől függően, hogy erős hajtásnövekedést kapjunk. Ezt az erős metszést a negyedik év végéig folytatjuk. A vázágak a vízszinteshez viszonyítva 60 - 70 fokos szögben álljanak. Az őszibaracknál leírtakkal megegyező módon történik. A negyedik évtől síkfalmetsző gépet alkalmazhatunk.

22. ábra. Síkfalmetsző gép munka közben²²

Termőkori metszés: A koronaritkító metszést nem kell feltétlenül minden évben elvégezni, de amikor nagy termésre számítunk, feltétlenül ritkítani kell. 8 - 10 éves kortól célszerű ifjítani a fákat. A metszés ideje április, pirosbimbós állapot vagy a virágzás körüli időpont.

²² Forrás: Agrárágazat – 2008. november IX. évf. 10. szám. 23. oldal

23. ábra. Termőre fordult kajszi²³

A kajszifák gutaütését okozó gomba- és baktériumos betegségek szeptembertől betegítik meg a fákat, és vagy teljes, vagy részleges pusztulásukat okozza. A fák március végétől júniusig nem fogékonyak a betegségre. Ilyenkor a termésritkítást és a termésszabályozást a metszéssel egyidejűleg elvégezzük. A rendszeres tavaszi fagykárok miatt a termőegyensúlyt nehezen tudjuk kialakítani, és megtartani.

A metszés utáni teendők megegyeznek az őszibaracknál leírtakkal.

Növényvédelem: a kajszi károsítói és az ellenük való védekezés megegyezik az őszibaracknál leírtakkal.

BETAKARÍTÁS, ÁRUVÁ KÉSZÍTÉS, TÁROLÁS

A betakarítás szervezése az almánál leírtakkal megegyezik.

Kajszi érésének jellemzői

A kajszi szakaszosan érik, egy-egy fa termését 2 – 3 menetben szedhetjük le. A kajszi utóérő gyümölcs. A szedés idejét a felhasználás módja határozza meg.

Érettségi fokozatai:

- 70 – 75 %-ban érett: távoli exportszállítás
- 80 – 85 %-ban érett: közeli exportszállítás

²³ Forrás: Kertészet és Szőlészet – 2009. aug.5. 32. sz. 7. oldal

- befőtt érettség, feldolgozásra
- 90 - 95 %-ban érett: belföldi piaci érett
- fogyasztásra, dzsem, gyümölcslé készítésére
- a 100 %-ban érett gyümölcs szállításra alkalmatlan, de kiváló illat- és zamatanyaggal rendelkezik.

Betakarítás módjai:

- friss fogyasztásra, piacra kézzel
- feldolgozásra géppel szedjük.

Üzemi gyakorlatban az elő és főszedést kézzel végezzük, amely friss fogyasztásra kerül. A leszedett árut érettségi fokozatok és méret szerint osztályozzuk. Belföldre 10-s rekeszekbe, exportra export ládába soroljuk a kajszit. A manipulálás kézzel és géppel történhet.

Az utószedést, vagy ha nem volt lehetőségünk gyümölcscritkításra, az összes kajszit géppel takarítjuk be. A lerázott kajszi csak feldolgozásra alkalmas. Gépi szedéshez tartályládát használunk. A lerázott gyümölcsöt azonnal a feldolgozó helyre szállítjuk.

Hűtőtárolóban néhány napig tárolható.

A CSERESZNYE ÉS A MEGGYTERMESZTÉSE

Jelentősége

A meggy és cseresznye Délkelet-Európában őshonos. Korán érő, kellemes ízű gyümölcsök. Friss fogyasztásra és feldolgozásra is alkalmasak. A meggy felhasználása sokrétűbb, meggybort, likórt és gyümölcsleveket is készítenek belőlük. Magyarország területe a cseresznye és meggy termesztésére kiváló, mégis termőtájuk alakultak ki. Legjobban a jó víz és tápanyag gazdálkodású közép-kötött talajon fejlődik, ahol a talajvíz 3-4m között van. Mély fekvésű völgyeket nem kedveli. Ott a késői fagyok és a monília betegség is gyakrabban károsítja. A cseresznye termőközete Eger és Gyöngyös környéke, és a Balaton-felvidék. A meggyet a Duna-Tisza-közén, a Nyírségben termesztik. Az ország legtöbb részén eredményesen termeszthető.

Alanyhasználat

A cseresznyefajtákat vadcsereznyén és sajmeggyen, a meggyfajtákat sajmeggyen és vadmeggyen neveljük. A cseresznye és meggytermesztésben is egyre jobban terjednek a törpe növekedésű klónok. Ezért egyre több karcsú orsó cseresznye és meggyültetvényt lehet látni. A törpe növekedésű fák alkalmazása megkönnyíti a szedést, olcsóbbá teszi a betakarítást.

Fajta használat

Gazdag a fajta választék mindkét gyümölcsfajból. A cseresznye fajták mind, a meggyfajtákból néhány önmeddő. Meg kell tervezni a fajtaösszetételt. Olyan fajtákat kell társítani, amelyek egy időben virágoznak, egymásnak jó porzóí.

Kiemelt jelentőségű meggyfajták

Érdi bőtermő: Június közepén érik. Friss fogyasztás mellett exportra és feldolgozásra is alkalmas. Húsa félkemény, festőlevű, íze kellemesen édes-savas. Korán termőre fordul és igen bőtermő. A korai szezon legjelentősebb, sokoldalúan felhasználható árufajtája.

24. ábra. *Érdi bőtermő*²⁴

Érdi jubileum: egy héttel a Meteor korai meggy után érik (június közepe), de 2–3 hétig a fán maradhat. Friss fogyasztásra és ipari feldolgozásra egyaránt alkalmas. Gyümölcse középnagy, gömb alakú, fekete-pirosra színeződik, húsa kemény, festőlevű, íze édes-savas, kiemelkedően finom. Középerős növekedésű, ágai felfelé törők, majd széthajlók. A 4. 5. évben fordul termőre, ezután bőtermő. Kiváló ízű, ipari célra is alkalmas meggyfajta.

25. ábra. *Érdi jubileum*²⁵

Újfehértói fűrtös: színe éretten bordópiros, húsa félkemény, íze savas-édes. Kiváló termőképesség és terméssbiztonságú fajtaként lett minősítve. Termőkorban rendszeres ritkító metszést igényel. Az érési időszak megnyújtására alkalmas, a 'Pándy meggy' – nél eredményesebben termeszthető.

²⁴ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

²⁵ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

26. ábra. Újfehértói fürtös²⁶

Cigánymeggy. ismeretlen, feltehetően magyar eredetű. Régóta termesztett fajta. A kiválasztott egyedeit termesztették, ami nagy változatosságú fajtakört eredményezett. Az egész országban elterjedt, az ültetvényekbe pollenadónak telepítették. Ma már csak az öntermékenyülő klónjai szaporíthatók. Minősített klónjai június közepétől több mint két hetes időszakot fednek le. Puha húsu és erősen festőlevű. Sav- és színanyag tartalma magas. Kocsánya hosszú, gyakran pálhá leveles. Fája gyenge növekedésű, vékony, kuszált vesszőkkel, lehajló ágrendszerrel.

27. ábra. Cigánymeggy²⁷

Pándy meggy. Magyarország ennek a fajtának köszönheti meggytermesztő hírnevét. Kiváló ízű fajta. Gyenge a termőképessége, ezért ma már csak klónjai telepíthetők. Gyümölcse nagy, sima tapintású, kellemes ízű. Kocsánya középhosszú, pálhás.

²⁶ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

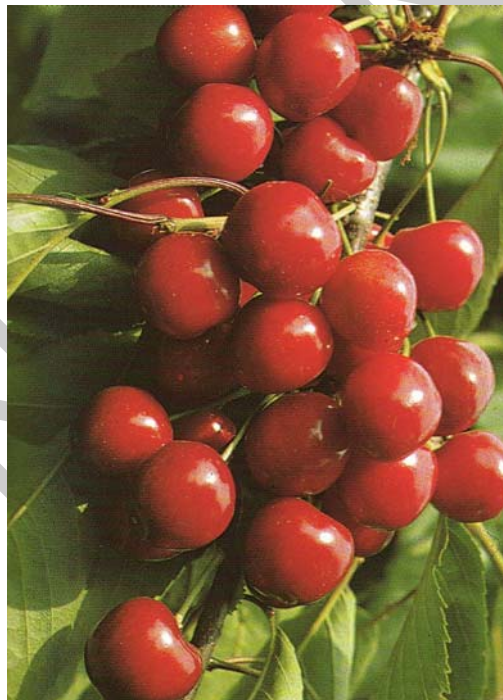
²⁷ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

28. ábra. Pándy meggy²⁸

Kiemelt jelentőségű cseresznye fajták

Bigarreau Burlat: június első felében érik. Főként friss fogyasztásra és exportra való, de feldolgozásra is alkalmas. Gyümölcse középnagy vagy nagy, színe bordóspiros, kemény húsú, kissé ropogós. A cseresznyelég még nem károsítja. Bőtermő. Elsősorban kézi betakarítás javasolt, de ipari célra gépi rázással szüretelhető. Kevés metszést igényel. Az első jó minőségű fajta, a hazai és a külföldi piacok áruival is versenyképes.

29. ábra. Bigarreau Burlat²⁹

²⁸ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

²⁹ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

Germersdorfi óriás: Németországból származik. Magyarországon 1903 óta van forgalomban. Június végén érik. Friss fogyasztásra és befőtt gyártásra is kiváló. Nagy vagy igen nagy gyümölcse bordópiros színű, húsa igen kemény, ropogós, íze már piros színű állapotban is harmonikus édes-savas. Ma már csak a szelektált klónok szaporíthatóak, alkalmasak a korai virágzású Pándy klónok megporzására.

30. ábra. *Germersdorfi 3 klón*³⁰

Hedelfingeni óriás: Németországból származik, ahol a legfontosabb fajták egyike, de Franciaországban is jelentős. Magyarországon is közismert, mert 1956 óta elsősorban pollenadónak telepítették az üzemekben. A legkésőbbi fajták egyikeként június végén-július elején szüretelhető. Friss fogyasztásra és befőtt-gyártásra megfelel. Húsa félkemény, nem ropogós, íze kezdetben eléggé kesernyés, éretten édes-savanykás, fűszeres zamattal. Csapadékos időjárásban repedésre hajlamos.

³⁰ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

31. ábra. Hedelfingeni óriás³¹

Katalin: Brózik Sándor nemesítette. 1989 óta forgalmazható a fő árufajták között. Július első hetében a Hedelfingeni óriás után pár nappal érik. Friss fogyasztásra és feldolgozásra is kiváló. Nagy vagy igen nagy gyümölcse sötét bordóra színeződik, húsa kemény, ropogós, kellemesen édes-savas ízű. Éretten, a fán hosszú ideig megőrzi jó minőségét. Korán termőre fordul és igen bőven terem. Kézi és gépi betakarításra is alkalmas. A kései érésű csoport jelenlegi legjobb árufajtája.

32. ábra. Katalin³²

Solymári gömbölyű: június közepétől, a 'Germersdorfi óriás' előtt 1 héttel érik. Friss fogyasztásra javasolt, és befőtt-gyártásra is megfelel. Gyümölcse nagy, szív alakú, bordópiros színű, középhosszú kocsányú. Húsa ropogós, de nem túl kemény, ritkán reped, íze édes-savas. Növekedési erélye erős, ágrendszere széthajló, koronája széles kúp alakú. Bőtermő. Kézi és gépi betakarításra is alkalmas.

³¹ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

³² Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

33. ábra. Solymári gömbölyű³³

Van: június harmadik dekádjában, a 'Germersdorfi óriás' klónjaival azonos időszakban érik. Friss fogyasztásra és ipari célra egyaránt javasolt. Mérete változó – kicsi-, középnagy vagy nagy. Alakja lapított gömb, színe bordópiros, kocsánya igen rövid. Húsa nagyon kemény és ropogós, íze édes-savas, gyakran kissé jellegtelen. Repedésre kevésbé hajlamos. Középerős növekedésű, vázágai előbb feltörőek, majd szétállóak, koronája ritka, kúp alakú. Korán termőre fordul és igen bőtermő.

34. ábra. Van³⁴

A cseresznye és a meggy telepítési rendszerei, a kajszinál leírtakkal azonos. A meggy ültetési távolsága 6x4m, a cseresznyénél javasolt sor-és tőtávolság 8x6m, 7x5 m, mert erőteljesebb növekedésű. A féltörpe és törpe alanyok elterjedésével várhatóan lecsökken a sor-és tőtávolság.

A cseresznye alakító metszése

Cseresznye: szabályos sudaras koronát nevel. Kombinált koronát nevelünk. Törzsmagasság: 80-100 cm, a betakarítás módja alapján határozzuk meg. Ágemeleteket egymástól 80 - 100 cm-re neveljük. Az oldalvevéreket is visszametszük, hogy ne kopaszodjanak fel. Két ágemelet után a sudarat kimetszük.

³³ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

³⁴ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

Meggy: természetes körülmények között sudaras koronát nevel. A törzset 80–100 cm magasra hagyjuk, a betakarítás módja szerint. Az ágemeleteket 70 – 100 cm-re neveljük ki egymástól. Koronakialakítás 3 – 6 évig tart. A csüngő vesszejű fajtákat tovább neveljük. Erős metszéssel vágjuk vissza az oldalvesszőket a felkopaszodás megakadályozása miatt.

Mindkét faj esetében váza koronát is nevelhetünk, az őszibaracknál leírt módon.

A termőkorú fák metszése: a cseresznye és a meggy esetében a fajtulajdonságokat is kell ismernünk. Célszerű a ritkító metszést minden évben elvégezni. A lecsüngő vesszőket két-három éves termőalapig visszavághatjuk, de mindig elágazásra vagy vesszőre. Így a felkopaszodást elkerülhetjük. Amikor a fák csökkenő termést mutatnak, meg kell kezdeni az ifjítást. A vázág visszavágásakor legalább 6–8 cm-es csonkot hagyjunk. Az ágyűrűkből fejlődő hajtásokból a kívánt helyzetűt meghagyjuk, ebből lesz az új vázág, a többi hajtást eltávolítjuk. A cseresznye és a meggy optimális metszési ideje augusztus, amit célszerű betartani.

A CSERESZNYE ÉS A MEGGY NÖVÉNYVÉDELME

A növényvédelem módjai megegyeznek az alma növényvédelme című fejezetben leírtakkal.

11. Növényi kórokozók

Cseresznye és a meggy nekrotikus gyűrűsfoltosság vírusa: a fertőzést követő években a levélen sárgászöld gyűrű alakú rajzolatok jelennek meg. Súlyos esetben az érkezők elhalnak, kitöredeznek. Csak megelőzni lehet a betegséget, vírusmentes szaporítóanyagot használjunk.

Agrobaktériumos gyökérgolyva: a gyökéren rákos daganatok keletkeznek. A kórokozó csak sebzésen jut be a gyökérbe. Telepítéskor baktériumölőszeres agyagpépbe mártjuk a gyökérzetet.

Levéllukasztó betegség: megegyezik az őszibaracknál leírtakkal.

A cseresznye és a meggy monília betegség:

A levelet, a virágot és a termést egyaránt súlyosan károsítja. Súlyos károkat okoz, a meggyültetvények pusztulását okozza. Már a virágzás kezdetén meg kell kezdeni a védekezést. Méhkímélő szereket használjunk. A permetezést több alkalommal meg kell ismételni. A hűvös, csapadékos időjárás kedvez a fertőzésnek. Gombaölő szerekkel védekezünk ellene. Metszéskor a fertőzött részeket eltávolítjuk és elégetjük.

35. ábra. Monília kórképe³⁵

12. Kártevői

Fekete cseresznye–levéltetű: a cseresznye és a meggy egyik jelentős kártevője. A levéltetvek szívásnyomán megtelepszik a korompenész, mint másodlagos kórokozó. Több nemzedékes kártevő. Tojás alakban telel át a cseresznyén és a meggyen. A károsított levelek deformálódnak, a szívogatás hatására besodródnak. A cseresznyén súlyosabb a kártétel. A levéltetvek részt vesznek a vírusok terjesztésében. Védekezés rovarölő szerekkel.

Cseresznyelég: egynemzedékes kártevő, a talajban, báb alakban telel. A rajzás április közepén kezdődik. A nőtény a petéket egyesével rakja a gyümölcsökbe, egy gyümölcsben csak egy nyüvet találunk (ritkán kettőt). A nyüvek 10–12 napig fejlődnek, majd a földre esve sekély mélységben (kb. 5–10 cm) bebábozódnak és áttelelnek. A lárva a gyümölcsben fejlődik és táplálkozik. A gyümölcs puha lesz, a mag körüli részek bebarnulnak, állaguk megváltozik. A nyüves gyümölcs erjedni és rothadni kezd. Védekezés: előrejelzés alapján rovarölő szerekkel.

A TERMÉS BETAKARÍTÁSA

13. A cseresznye és a meggy érési jellemzői

A cseresznye és a meggy nem utóérő gyümölcsök. A cseresznye zsendülten is, a meggy csak teljesen beszíneződve szedhető.

³⁵ Forrás: Mezőhír növényvédelmi melléklet, 2009. április 4. sz. 29. old.

A cseresznye és a meggy szedés módjai

Kézi szedés: friss fogyasztásra, piacra kézzel és kocsánnyal szedjük, a meggyet pálhalevél nélkül.

Kombinált szedés: kézzel előszedést végzünk, a többit géppel lerázzuk.

Gépi szedés: először érésyorsítóval kell lepermetezni a fát, szedés előtt kb. egy héttel, hogy a gyümölcs könnyebben leváljon a kocsányról. Rázógépet alkalmazunk. A lerázott gyümölcsöt tartályládában szállítjuk a feldolgozó helyre.

Osztályozás, csomagolás

A cseresznye és a meggy a fajtára jellemző színű, méretű legyen. Az első osztályú gyümölcs a meggy esetében 20 mm átmérő feletti, fajtától függően a cseresznye esetében 22 mm feletti, kézzel, kocsánnyal szedett, pálhalevél nélküli áru. 10-es rekeszben, ömlesztve visszük a piacra. Mindig egy fajta lehet egy rekeszben. Másik fajtát, másik rekeszbe teszünk. Hűtőtárolóban átmenetileg néhány napig tárolható.

A SZILVA TERMESZTÉSE

Jelentősége

A legrégebben termesztett gyümölcsünk. Friss fogyasztás mellett a magas cukortartalma miatt aszalvány, lekvár és pálinka készíthető belőle. A legismertebb magyar fajta a Besztercei, amely vírusfertőzés miatt leromlott, kisgyümölcsű, nem versenyképes az európai piacon.

A szilva környezeti igényei

A szilva nálunk mindenütt jól érzi magát, ezért mindenütt termeszthető. A fagyzos helyeket nem kedveli. Vízigényes, páraigényes gyümölcs, kedveli a 700–800 mm csapadékot évente. Jó minőségű homoktalajon is megél, ha elegendő víz áll rendelkezésére. A legtöbb szilvát a Tiszántúlon találjuk, de sok a szilva a Duna–Tisza közén és a Nyugat–Dunántúlon is.

Alany és fajtahasználat.

Alanynak a myrabolán magoncot és annak klónjait használjuk.

A szilva fajták egy része önmeddő. Kevés közülük az öntermékenyülő. Ezért az előző gyümölcsfajokhoz hasonlóan több fajtát célszerű telepíteni. Fajta választáskor figyeljünk arra, hogy egy időben virágozzanak a választott fajták és elegendő pollent termeljenek.

Kiemelt jelentőségű fajták

Althann ringló: augusztus közepén érik. A nagy gyümölcsök kissé lapított gömb alakúak, rózsaszínes lila fedőszínnel borítottak, erősen hamvasak. A húsa narancssárga, nagyon lédús, édes-savanykás, zamatos, magvaváló. Folyamatosan érik. Friss fogyasztásra és befőzésre is alkalmas. Erős növekedésű, nedves, meleg talajt kedvel. Önmeddő virágai középkorán nyílnak. Legjobb porzófája a 'Stanley' szilva.

36. ábra. *Althann ringló*³⁶

Besztercei szilva: gyümölcse szeptember elejétől szeptember végéig szüretelhető. Kiváló íze és magas beltartalmi értéke miatt minden célra megfelel. Jellegzetes apró, megnyúlt gyümölcsöket nevel. Héja sötétkék és hamvas. Húsa kemény, sárga, magvaváló. Magas cukor- és savtartalma kiváló ízt biztosít. Későn nyíló virágai nagy részben öntermékenyülők. Későn fordul termőre. Bőtermő, de szakaszosságra hajlamos.

37. ábra. *Besztercei szilva*³⁷

Bluefre: augusztus végén, szeptember elején érik. Elsősorban friss fogyasztásra alkalmas, de aszaltvány készítésére is megfelelő. Igen nagy, kissé megnyúlt gyümölcsei részaránytalanok. Héja sötétkék, erősen hamvas. Húsa sárga, lédús, közepes konzisztenciájú, éretten kellemes ízű, magvaváló.

³⁶ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

³⁷ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és -használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

38. ábra. Bluefre³⁸

Cacanska leptica: július végén – augusztus elején érik. Gyümölcsei elsősorban friss fogyasztásra alkalmasak, de befőtt- és aszalványkészítésre is megfelelőek. Rendszerint nagyméretű, a gyümölcsök többsége 35–40 mm-es méretkategóriába esik. Alakja kissé megnyúlt, lekerekített. Héja sötétkék, erősen hamvas. Húsa az érés kezdetén kemény, zöldessárga, magvaváló. Fiatalon erőteljesen fejlődik, ritka koronát nevel, korán berakódik rövid termővesszőkkel.

39. ábra. *Cacanska leptica*³⁹

³⁸ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

³⁹ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

Cacansca rana: július közepétől a végéig érő friss fogyasztásra alkalmas fajta. Átlagosan 40 mm átmérőjű, megnyúlt, lila színű, hamvas gyümölcsöket nevel. Húsa szilárd, sárgászöld, lédús, közepes ízű, édes. A szállítást jól tűri. Középerős–erős növekedésű, kezdetben feltörő koronája termőkorban közepesen sűrű. Önmeddő, jól termékenyülő fajta. Középkorai termőre fordulást követően igen bőven és rendszeresen terem.

40. ábra. *Cacanska rana*⁴⁰

Cacansca rodna: augusztus második felében érik, friss fogyasztásra és feldolgozásra is alkalmas. 32 mm átmérőjű, megnyúlt gyümölcsű. Héja éretten sötétkék, hamvas. Húsa kemény, sárga, lédús, magvaváló. Íze kellemes, édes. Középidőben nyíló virágai jól öntermékenyülők. Korán termőre fordul és bőven terem. Fája fiatalon erőteljesen felfelé növekszik. Termőkorban közepes sűrűségű fával rendelkezik.

41. ábra. *Cacanska rodna*⁴¹

⁴⁰ Forrás: www.agroklub.com

⁴¹ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

President: gyümölcse nagy. Húsa sárga, kemény, magvaváló. Korán termőre fordul, rendszeresen, bőven terem. Későn érő, jól tárolható, tetszetős gyümölcsei friss gyümölcsként jól értékesíthetőek. Telepítésre javasolt fajta.

42. ábra. *President*⁴²

Stanley: augusztus végén – szeptember elején érik. Korai színeződése miatt gyakran már augusztus közepén szüretelik. Minden irányú felhasználásra alkalmas. Közép nagy vagy nagyméretű, megnyúlt gyümölcsei gyakran aszimmetrikusak. Héja sötétkék, erősen hamvas. Húsa zöldessárga, kissé zamatos. Öntermékenyülő virágai későn nyílnak. Korán termőre fordul, rendszeresen és igen bőven terem. Virágrügyei a téli hidegeket jól tűrik.

43. ábra. *Stanley*⁴³

14. A szilva telepítési, művelési rendszerei

Ültetvényekben 8x6m, 7x5m, 6x4m sor- és tőtávolságra ültetik, alanytól a fajta növekedési erélyétől és a talajadottságoktól függően.

⁴² Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

⁴³ Forrás: Soltész Miklós: Gyümölcsfajtaismeret és –használat, Mezőgazda Kiadó, Budapest 1998

Természetes, sudaras koronát nevel. Termesztésben ideális a kombinált és a váza korona. Négy év alatt neveljük ki az ideális koronaformát. Gépi betakarításra a váza koronaforma vált be a legjobban.

Váza (tölcsér) korona alakító metszése

A vázkoronát a szilvafáknál alkalmazzuk. A lényege az, hogy 3-4 vázágat nevelünk és a sudarat a 3. vagy a 4. évben eltávolítjuk. A faiskolában általában koronás oltványt vásárolunk. Az alkalmazott törzsmagasság 80 - 100 cm. Az első évben a sudarat is és az oldalvesszőket is felére vagy harmadára vágjuk vissza, erősségüktől függően, hogy erős hajtásnövekedést kapjunk. Ezt az erős metszést a negyedik év végéig folytatjuk. A vázágak a vízszinteshez viszonyítva 60 - 70 fokos szögben álljanak. Ha túl meredeken fejlődnek a hajtások, a kívánt szögbe hajlítjuk a hajtásokat és kötöző zsineggel a törzshöz kötjük. A negyedik évben a sudarat eltávolítjuk, így lesz igazi váza koronánk. Arra ügyeljünk az átalakítás éve alatt, hogy a vázágak fejlődése ne egy helyről történjen a törzsen, mert később, nagy termés esetén kettéhasad a fa. A vázágak között 10-15 cm legyen. Különösen a szilva hajlamos az ágak hasadására.

Termőkorai metszés

A termőkorú fák metszése általában ritkító metszésre korlátozódik. A legtöbb csonthéjas, főleg a szilva az erős metszési beavatkozást nem tűri. Biztosan ismerik a jelenséget, erős vízihajtás növekedéssel válaszol az erős metszésre. Az egyébként is sűrű növekedésű fát bizonyos mértékig sűrűre kell hagynunk. A sűrűsítő ágakat, gallyakat csonk nélkül eltávolítjuk. Amikor a fák csökkenő termést mutatnak, meg kell kezdeni az ifjítást.

A csonthéjasok optimális metszési ideje augusztus, amit célszerű betartani.

A metszés utáni teendők az őszibaracknál leírtakkal megegyezik.

A szilva talajmunkái, tápanyag-gazdálkodása és az öntözése az almatermésűeknél leírtakkal megegyezik.

A SZILVA NÖVÉNYVÉDELME

A növényvédelem módjai megegyeznek az alma növényvédelme című fejezetben leírtakkal.

15. A szilva kórokozói

Szilvahimlő: megegyezik a kajszinál leírtakkal.

A szilva polisztigmás levélfoltossága: a tünetek május végén, júniusban jelentkeznek. A fertőzés helyén sárga foltok alakulnak ki, amelyek később vörös foltokká fejlődnek. Védekezés: a lehullott lomb fertőtlenítése, vagy megsemmisítése, rezes lemosó permetezés, vegetációban gombaölő szerekkel.

44. ábra. A szilva polisztigmás betegsége⁴⁴

Csonthéjasok moniliája: a rothadó gyümölcs felületén szabálytalanul, elszórtan penészpárnák jelennek meg. A fertőzött gyümölcsök lehullanak, vagy a fán maradvá mumifikálódnak. A kórokozó a fás részekbe is behatol, részleges vagy teljes ágelhalást okoz. A kórokozó a fertőzött gallyakban és gyümölcsmúmiákban telel át.

Tafrínás betegség: megegyezik az őszibaracknál leírtakkal. A szilván azonban a termést is károsítja, ún. táskás szilva a kórképe.

45. ábra. Tászás szilva⁴⁵

⁴⁴ Forrás: www.biokontroll.hu

16. A szilva kártevői

Poloskaszagú szilvadarazsak: a kötődés utáni természetes hullást követően a körülbelül 1 cm-es zöld szilvák tömegesen hullanak a fáról. A hullott szilva belsejét a csontszínű álhernyó odvasítja, ürülékével beszennyezi. Felületén körülbelül 1 mm-es nyílás látható, amelyből barna ürülék türemkedik ki. A károsított gyümölcs idő előtt lehull. Évente egy nemzedéke van. Védekezés rovarölő szerekkel, a legkörültekintőbb módon, méhkímélő szereket használjunk.

Szilvamoly: a szilván a szilvamoly a fő kártevő. A károsítást követően a fiatal, kényszerérett gyümölcsök tömeges hullása bekövetkezik, mézgacsepp válik ki és az érett gyümölcs belseje a kőmag körül összerágott, ürülékkel szennyezett lesz. Évente három nemzedékük fejlődik. Védekezés hiányában súlyos károkat okozhatnak.

Levéltetvek: a szilván, a hamvas és a sárga szilvalevéltetű él és károsít. A hamvas levéltetű a levélfonákon alkot hamvas telepeket. A szívogatás következtében a levél nem deformálódik, legfeljebb a fonák felé enyhén kanalasodik; a mézharmattermelés bőséges, gyakran az egész lombot elborítja a rajta megtelepedett korompenész. A sárga levéltetű a hajtásvégi leveleken erős torzulást okoz. A károsított levelek elszáradnak és lehullnak, a hajtások gyengén fejlődnek. Tojásalagokban a szilvafán telelnek, évente 7–8 nemzedékük fejlődik. Védekezés: lemosó permetezés, vegetációban rovarölő szerekkel védekezünk.

⁴⁵ Forrás: www.kertportal.hu

46. ábra. Levéltetű kolónia⁴⁶

TERMÉSBETAKARÍTÁS

A betakarítás szervezése az almánál leírtakkal megegyezik.

Betakarítás módjai

- friss fogyasztásra, piacra kézzel
- feldolgozásra géppel szedjük.

17. A szilva érési jellemzői

Nem utóérő gyümölcs.

Friss fogyasztásra és közeli szállításra éretten szedjük. Távoli szállításra, befőtt készítésre néhány nappal hamarabb szedjük a szilvát.

18. A betakarítás módjai

Friss fogyasztásra kézzel, kocsánnyal együtt szedjük a szilvát. Fajtára jellemző ép, egészséges legyen. 10-es rekeszbe ömlesztve visszük a piacra.

Kombinált szedés: kézzel előszedést végzünk, a többit géppel lerázzuk.

⁴⁶ Forrás: www.mezohir.hu

A SOKOLDALÚAN FELHASZNÁLHATÓ CSONTHÉJAS GYÜMÖLCSŰEK KÖRNYEZETI IGÉNYEI, TERMESZTÉSTECHNOLÓGIÁJUK, BETAKARÍTÁSUK ÉS ÁTMENETI TÁROLÁSUK

Feldolgozásra történő szedésnél rázógépet alkalmazunk. A rázást megkönnyíti, ha érésgyorsítóval permetezzük le a fákat. Az érésgyorsító a gyümölcskocsányt elparásítja, így könnyebben válik le a fáról. A lerázott gyümölcsöt tartályládában szállítjuk a feldolgozó helyre.

47. ábra. Rázógép munka közben⁴⁷

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Tanára útmutatása alapján végezze el a következő feladatokat! A munkafolyamatokról, megfigyeléseiről készítsen feljegyzéseket a munkafüzetbe.

1. feladat. Oktatója segítségével végezze el az őszbarack katlankorona alakító metszését. Milyen eszközöket használ a metszéshez? Milyen szempontokat vesz figyelembe alakításakor?

⁴⁷ Forrás: www.gepkereskedelem.eu

2.feladat. Hajtsa végre nem termő őszibarackban a zöldmunkákat! Milyen eszközöket és anyagokat használ fel? Milyen szempontok alapján végzi a munkát?

MUNKAVÁNYAG

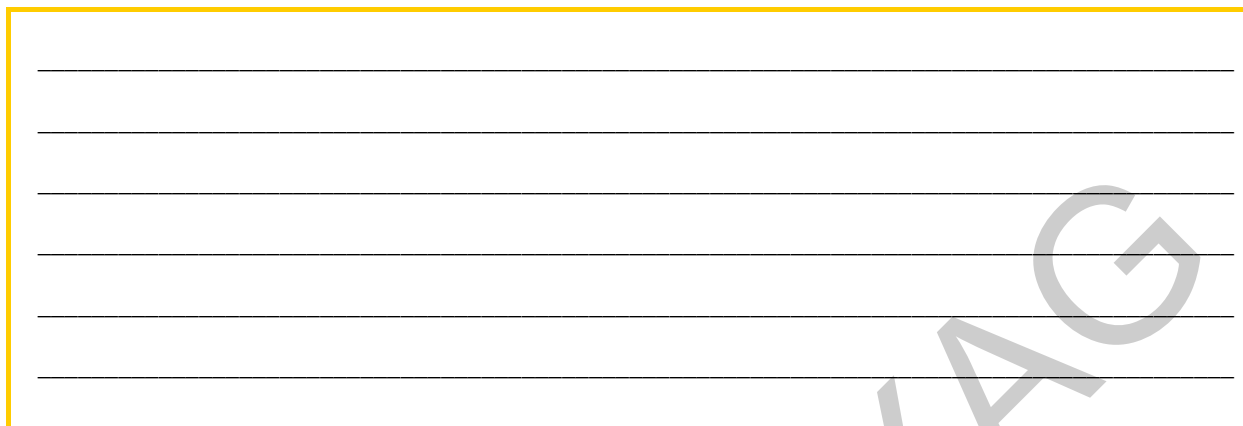
3. feladat. A meggy betakarítása után végezze el a termőfák metszését! Milyen mechanikai növényvédelmi munkát végez egyidejűleg?

MUNKAVÁNYAG

4. feladat. Készítsen szüreti tervet az ősziarack betakarítása előtt! Mérje fel a várható termés mennyiségét! Számítsa ki szükséges humánerőt, a szedőedény, a göngyöleg mennyiségét, a szállítóeszközök számát, és a manipuláló helység nagyságát!

MUNKANYAG

5. feladat. Végezze el a kijelölt területen a szilva szüretet! A szilva friss fogyasztásra kerül. Melyek a szilvaszedés szabályai? Gondoskodjon a beszállításról! A leszedett szilvát a vevő igényeknek megfelelően válogassa ki, osztályozza és készítse áruvá!

A large rectangular box with a yellow border, containing several horizontal lines for writing. The box is intended for the student to write the rules of cherry harvesting and the process of sorting and preparing the fruit for sale.

MUNKANYAG

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Ismertesse az őszibarack környezeti igényeit!

2. feladat

Melyek a kiemelt jelentőségű nektarinok?

3. feladat

Ismertesse az őszibarack zöldmetszésének idejét, menetét!

4. feladat

Mikor hajtjuk végre a termésszabályozást, milyen módon és mi a célja?

Blank writing area for the answer to question 4, consisting of seven horizontal lines.

5. feladat

Ismertesse az őszibarack manipulálását, áruvá készítését!

Blank writing area for the answer to question 5, consisting of five horizontal lines.

6. feladat

Melyek a kajszli beltartalmi értékei és a felhasználási lehetőségei?

Blank writing area for the answer to question 6, consisting of seven horizontal lines.

7. feladat

Jellemezze a kajszi érését, különös tekintettel a felhasználás módjára!

8. feladat

Milyen alanyokat használhatunk cseresznye és meggy ültetvényekben?

9. feladat

Ismertesse a cseresznye és a meggy monília betegségének kártételét, és az ellene való védekezést!

10. feladat

Ismertesse a csacsaki fajtakört!

Blank writing area with horizontal lines for the answer.

MUNKANYELV

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Hőigényes, fényigényes. Eredményesen termesztani ezért csak az igényeinek megfelelő termesztő körzetben lehet. Kedveli a közép kötött vagy laza talajokat, déli lejtésű melegebb dombvidéket. A köves meszes hegyi talajokon is megél, de gyengébb lesz a hajtásnövekedése. Az őszibarack hőigénye 10–11°C évi középhőmérséklet, a júniusi középhőmérséklet 18°C. Téli fagyűrűzése fajtacsoportonként változik. A fehérrhúsú fajták rügyei -18°C-on károsodnak, a sárgahúsú fajták és a nektarinok -15°C-on szenvednek fagykárt. A vesszők -20°C alatti hőmérsékleten károsodnak. Fényigényes, 2000 napsütéses óra évente. Csapadékigénye évi 600–700mm. Aszályos években meghálálja az öntözést.

2. feladat

Andosa: augusztus első felében érik. Gyümölcse nagy, gömb alakú, csúcsa bemélyedt vagy elgömbölyödött. Héja sárga alapszínű, a felülete sötétpiros, csíkozott. Húsa sárga, a mag körül és néha a héj alatt vörösen erezett, kemény húsú, magvaváló, jó ízű.

Fantasia: augusztus második felében érik. Gyümölcse közepes méretű, kerek, néha kissé megnyúlt. Héja sárga, amelyet élénkpiros, bemosott fedőszín takar. Húsa narancssárga, a mag körül pirosan erezett, szilárd állományú, magvaváló, kiváló ízű. Jó termőképességű, de a téli lehűlésekre érzékeny.

Flavortop: augusztus közepétől érik. Gyümölcseinek közép nagy vagy nagy, gömbölyű, csúcsa besüllyedt. Fénylő kárminpiros fedőszínű. Húsa sárga a mag körül kissé pirosas, kemény, magvaváló, kiváló ízű. Az áruvá készítést és a szállítást jól tűri.

3. feladat

A termőfák esetében zöldmetszést végzünk. A betakarítást követően végezzük, még a nyár folyamán. Eszköze a metszőolló. Elkezdjük a betakarítást és haladunk érési sorrendben a fajtásorral, követjük a zöldmetszéssel ugyanabban a sorrendben. A lemetszett részeket, a sűrűsítő vesszőket, felesleges termőhajtásokat távolítjuk el, a víz hajtásokkal és a befelé növe hajtásokkal együtt.

4. feladat

A gyümölcs nagyságát több tényező alakítja. Metszéssel, tápanyagellátással, öntözéssel biztosítjuk a gyümölcs nagyságát. Egyes években ez nem elegendő, ezért kézi gyümölcscrítkításra kerül sor. Egy erős termővesszőn 4-5, közepesen 2-3, gyengén pedig 1-2 gyümölcsöt hagyjunk. A gyümölcscrítkítást a természetes gyümölcshullás befejeződése után kezdhethetjük el, és mindig a legrövidebb tenyészidejű fajtával kezdjük, majd a hosszabb tenyészidejű fajták kerülnek sorra.

5. feladat

A leszedett gyümölcsöt beszállítjuk az osztályozó helyre. Az osztályozás kézzel vagy géppel történik. A gyümölcs legnagyobb átmérőjét mérjük, és ABC betűvel jelöljük.

A AAA-s barack 80 mm átmérőjű feletti, a AA-as barack 75-80 mm, A-s barack 70-75 mm, a B-s barack 65-70 mm átmérőjű. Ha a barack átmérője 5 mm-rel csökken, a következő betűt kapja. Az F jelű a legkisebb, kereskedelmi forgalomba kerülő barack. 5-ös rekeszekbe szállítjuk értékesítésre

6. feladat

Beltartalmi értékei: magas karotin-, cukor- és savtartalom mellett vitaminokat, ásványi sókat, növényi rostot tartalmaz. Friss fogyasztási ideje rövid. Nagy a jelentősége az exportnak és az ipari feldolgozásnak. A Duna-Tisza közén Kecskemét lett a baracktermelés központja

7. feladat

A kajszi szakaszosan érik, egy-egy fa termését 2 - 3 menetben szedhetjük le. A kajszi utóérő gyümölcs. A szedés idejét a felhasználás módja határozza meg.

Érettségi fokozatai:

- 70 - 75 %-ban érett: távoli exportszállítás
- 80 - 85 %-ban érett: közeli exportszállítás
- befőtt érettség, feldolgozásra
- 90 - 95 %-ban érett : belföldi piaci érett
- fogyasztásra, dzsem, gyümölcslé készítésére
- a 100 %-ban érett gyümölcs szállításra alkalmatlan, de kiváló illat- és zamatanyaggal rendelkezik.

8. feladat

A cseresznyefajtákat vadcsereznyén és sajmeggyen, a meggyfajtákat sajmeggyen és vadmeggyen neveljük. A cseresznye és meggytermesztésben is egyre jobban terjednek a törpe növekedésű klónok. Ezért egyre több karcsú orsó cseresznye és meggyültetvényt lehet látni. A törpe növekedésű fák alkalmazása megkönnyíti a szedést, olcsóbbá teszi a betakarítást.

9. feladat

A cseresznye és a meggy monília betegség: a levelet a virágot és a termést egyaránt súlyosan károsítja. Súlyos károkat okoz. A meggyültetvények pusztulását okozza. Már a virágzás kezdetén meg kell kezdeni a védekezést. Méhkímélő szereket használjunk. A permetezést több alkalommal meg kell ismételni. A hűvös csapadékos időjárás kedvez a fertőzésnek. Gombaölő szerekkel védekezünk ellene. Metszéskor a fertőzött részeket eltávolítjuk és elégetjük.

10. feladat

Cacanska leptica: július végén–augusztus elején érik. Gyümölcsei elsősorban friss fogyasztásra alkalmasak, de befőtt- és aszalványkészítésre is megfelelőek. Rendszerint nagy méretű, a gyümölcsök többsége 35–40 mm-es méretkategóriába esik. Alakja kissé megnyúlt, lekerekített. Héja sötétkék, erősen hamvas. Húsa az érés kezdetén kemény, zöldessárga, magvaváló. Fiatalon erőteljesen fejlődik, ritka koronát nevel, korán berakódik rövid termővesszőkkel

Cacanska rana: július közepén–második felében érő friss fogyasztásra alkalmas fajta. Átlagos, 40 mm átmérőjű, megnyúlt, lila színű, hamvas gyümölcsöket nevel. Húsa szilárd, sárgászöld, lédús, közepes ízű, édes. A szállítást jól tűri. Középerős–erős növekedésű, kezdetben feltörő koronája termőkorban közepesen sűrű. Önmeddő, jól termékenyülő fajta. Középkorai termőre fordulást követően igen bőven és rendszeresen terem.

Cacanska rodna: Augusztus második felében érik, friss fogyasztásra és feldolgozásra is alkalmas. 32 mm átmérőjű, megnyúlt gyümölcsű. Héja éretten sötétkék, hamvas. Húsa kemény, sárga, lédús, magvaváló. Íze kellemes, édes. Középidőben nyíló virágai jól öntermékenyülők. Korán termőre fordul és bőven terem. Fája fiatalon erőteljesen felfelé növekszik. Termőkorban közepes sűrűségű fával rendelkezik.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Kertészet és szőlészet szaklap

Mezőhír szaklap – Növényvédelmi melléklet

Holb Imre: A gyümölcsösök és a szőlő ökológiai növényvédelme. Mezőgazda kiadó, Budapest. 2005

Főző József és Bagoly László: Gyümölcsstermesztés I. Mezőgazdasági kiadó, Budapest 1982

Főző József – Keszei Attila és Dr. Tóth Bertalan: Gyümölcsstermesztés III, IV. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest 1984

Soltész Miklós: Integrált gyümölcsstermesztés, Mezőgazdasági Kiadó, Budapest 1997

Soltész Miklós – Gyümölcsfajta ismeret és – használat, Mezőgazda kiadó, Budapest, 1998

www.agroklub.hu

www.gepkereskedelm.eu

www.biokontroll.hu

www.kertportal.hu

AJÁNLOTT IRODALOM

Főző József és Bagoly László: Gyümölcsstermesztés I. Mezőgazdasági kiadó, Budapest 1982

Deák I. – Főző J. – Román H. – Dr. Tóth B.: Gyümölcsstermesztés II. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest 1989

Főző József – Keszei Attila és Dr. Tóth Bertalan: Gyümölcsstermesztés III, IV. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest 1984

Soltész Miklós: Integrált gyümölcsstermesztés, Mezőgazdasági Kiadó, Budapest 1997

Soltész Miklós – Gyümölcsfajta ismeret és – használat, Mezőgazda kiadó, Budapest, 1998

A(z) 2228-06 modul 004-es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
31 622 01 0010 31 02	Gyümölcsstermesztő
54 621 04 0010 54 01	Kertész és növényvédelmi technikus

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
25 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató